

Remissyttrande

Datum 2015-06-16

Diarienummer RS 1078-2015

Ert diarienummer N2015/2191/J

Regeringskansliet per epost:
m.registrator@regeringskansliet.se med
kopia till Anneke Svantesson:
anneke.svantesson@regeringskansliet.se

Yttrande över ”Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring”

Västra Götalandsregionen har av Regeringskansliet fått möjlighet att yttra sig över Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande.

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen

- Vill betona vikten av att bibehålla och stärka viktiga mervärden hos svensk livsmedelsproduktion, som ambitiösa regler för djurskydd, växtskydd och växtförädling. Skälen till att välja svenska livsmedel får inte försvinna.
- Efterlyser åtgärder för ökad omställning till ekologisk produktion och för ökad produktion av grönsaker och andra vegetabiliska produkter. Svenska producenter behöver möta konsumenternas ökade intresse för hälsa och miljö.
- Stödjer utredarnas förslag att kommuner och landsting särskilt bör beakta möjligheterna med innovationsupphandling för att gynna innovationer inom livsmedelsområdet. Tidigare erfarenheter visar dock att det krävs mer för att detta ska bli verklighet. Ett nytt, konkret förslag bör kopplas till innovation i stort inom livsmedelssektorn.
- Delar uppfattningen att behovsdriven forskning och instituts-uppgifter bör ges högre prioritet då den stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Traineeutbildning och industridoktorander kan bli viktiga för att stärka näringens koppling till forskning, utveckling och innovation.
- Anser att ökad samverkan mellan forskare på SLU och forskare inom produktionsteknik på andra högskolor bör initieras, för att förbättra produktionsprocesserna och stärka den inre effektiviteten.
- Vill betona vikten av att koppla EIP-Agri till det befintliga systemet för innovationsstöd för att bygga vidare på befintliga nätverk, tidigare erfarenheter om metoder etc.
- Efterlyser nya lösningar för att förbättra kompetensförsörjningen i form av högskoleutbildade personer till jordbrukssektorn då grundutbildningarna har försvunnit från SLU i Skara.
- Stödjer förslaget att underlätta för vuxna som vill byta yrke till ett inom jordbruk eller trädgård.

- Ser med oro att kompetensutvecklings- och rådgivningsinsatser inom Landsbygdsprogrammet håller på att centraliseras till Jordbruksverket, då anpassningen till regionala förhållanden är avgörande för att uppnå goda resultat.
- Anser att det är viktigt att se jordbruk- och trädgårdsproduktionen som en första, viktig del av livsmedelskedjan som utgör en möjlighet inom sysselsättning och integrationsområdet då sektorn som helhet har potential till att ge fler arbetstillfällen, inte minst restaurangsektorn.
- Anser att det behövs en tydligare koppling till redan fattade politiska beslut; som de nationella miljömålen (inte minst målen på klimatområdet) och Livsmedelsverkets nya kostråd med fokus på hälsa och miljö.
- Saknar förslag inom energiområdet i utredningen. För det första ger omställning till förnyelsebar energi nya affärsmöjligheter för lantbruket och för det andra ger energieffektivisering möjlighet till kostnadsbesparingar både inom lantbruk och trädgård. Båda aspekterna bidrar till ökad konkurrenskraft.
- Skulle välkomna ökad samordning av det livsmedelsstrategiska arbetet på nationell, regional och lokal nivå där flernivåstyrning skulle kunna ge effektivare stöd och bättre villkor för livsmedelssektorn.

Övergripande synpunkter

Västra Götalandsregionens remissvar ta utgångspunkt i regionens viktiga uppdrag: ansvaret för medborgarnas hälsa och ansvaret för prioritering och insatser för den regionala utvecklingen.

Det är viktigt att se jordbruk- och trädgårdsproduktionen som en första, viktig del av livsmedelskedjan som utgör en möjlighet inom sysselsättning och integrationsområdet då sektorn som helhet har potential till att ge fler arbetstillfällen, inte minst restaurangsektorn.

Jordbruk och trädgårdsnäring har starka kopplingar till människors hälsa och till miljöfrågor. Västra Götalandsregionen anser att det behövs en tydligare koppling till redan fattade politiska beslut; som de nationella miljömålen (inte minst målen på klimatområdet) och Livsmedelsverkets nya kostråd med fokus på hälsa och miljö.

Västra Götalandsregionen saknar förslag inom energiområdet. För det första ger omställning till förnyelsebar energi nya affärsmöjligheter för lantbruket och för det andra ger energieffektivisering möjlighet till kostnadsbesparingar både inom lantbruk och trädgård. Båda aspekterna bidrar till ökad konkurrenskraft.

Västra Götalandsregionen skulle välkomna ökad samordning av det livsmedelsstrategiska arbetet på nationell, regional och lokal nivå där flernivåstyrning skulle kunna ge effektivare stöd och bättre villkor till livsmedelssektorn. De politiska uppdrag och verktyg som på alla tre politiska nivåer kan alla bidra till en konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Regler och villkor

Utredaren valt att dela in slutbetänkandet i fyra delar: Regler och villkor, Företagande, Marknadsförutsättningar och Kunskap och innovation. De kan framstå som separata områden, men det finns koppling mellan dessa områden som inte tydliggörs. Ett viktigt exempel på en sådan är kopplingen mellan regler som kan uppfattas som begränsande av producenter men som mervärden av marknaden; djurskyddsregler, restriktiv hållning till kemiska bekämpningsmedel och GMO (genmodifierade organismer).

Västra Götalandsregionen vill betona vikten av att bibehålla och stärka viktiga mervärden hos svensk livsmedelsproduktion, som ambitiösa regler för djurskydd, växtskydd och växtförädling. Skälet till att välja svenska livsmedel får inte försvinna. Istället bör fokus ligga på att dra nytta av de mervärden som finns och att använda dessa för att möta det ökande konsumentintresset för hälsa och hållbarhetsfrågor nationellt och internationellt.

I avsnittet om växtförädling nämns inte ordet GMO (Genmodifierade organismer) med det är sannolikt det som avses med ”nya tekniker inom växtförädlingen”. Växtförädling för ökad resistens mot sjukdomar och likande är givetvis viktig för branschens utveckling, men det finns anledning till försiktighet när det gäller tekniken GMO. Det finns en diskrepans mellan experternas positiva inställning till detta samtidigt som konsumenterna ser GMO-frihet som ett mervärde.

Västra Götalandsregionen stödjer uppfattningen att det behövs insatser inom forskning, utveckling och innovation för effektivt växtskydd, god djurvälstånd och växtförädling utan att göra avkall på hållbarhetsaspekter som ger mervärden på marknaden.

Marknadsförutsättningar och medvetna konsumenter

En långsiktigt stabil livsmedelsproduktion kan bara skapas genom fokus på kundernas efterfrågan och på de samhällsmål som avspeglas i stödsystemet inom landsbygdsprogrammet. Det finns hoppfulla trender som kan tas tillvara: som den starka marknadstrenden för ekologiska livsmedel, det växande intresset för närproducerade livsmedel och intresset för Ny Nordisk Mat i export-sammanhang. En nyckelfaktor är att arbeta med hela livsmedelskedjan från jordbruks- och trädgårdsproduktion fram till privat handel och restaurang, eller till offentliga kunder.

Västra Götalandsregionen efterlyser kraftfulla åtgärder för ökad omställning till ekologisk produktion och för ökad produktion av grönsaker och andra vegetabiliska produkter. Svenska producenter behöver möta konsumenternas ökade intresse för hälsa och miljö. I utredningen saknas tydlig koppling till livsmedelsverkets nya kostråd som inkluderar både hälso- och miljöaspekter. De går hand i hand med konsumenternas ökande intresse för ekologiska livsmedel och vegetabiliska produkter.

Västra Götalandsregionen har goda erfarenheter av det nationella upphandlingsstödet, men anser att det på ett tydligare sätt behöver kopplas ihop med regionala och lokala insatser. Exempel på sådana i Västra Götaland är

nätverket Skolmatsakademien med 42 kommuner och stadsdelar som medlemmar och insatser för att underlätta för SME-företag att komma in som leverantörer till offentlig sektor.

Utredarna skriver att kommuner och landsting särskilt bör beakta möjligheterna med innovationsupphandling för att gynna innovationer inom livsmedelsområdet. Detta är inget nytt förslag och tidigare erfarenheter visar att det krävs mer för att detta ska bli verklighet. Ett nytt, konkret förslag bör kopplas till innovation i stort inom livsmedelssektorn.

Kunskap och innovation

Västra Götalandsregionen delar uppfattningen att behovsdriven forskning bör ges högre prioritet då den stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. En alltför liten andel av de resurser som avsätts på nationell nivå till jordbruk och trädgård används för tillämpad forskning och utveckling. Tillsammans med SLU i Skara fattade Västra Götalandsregionen under 2014 beslut om att avsätta medel för en gemensam framtidssatsning där regionen hittills har beviljat ca 30 miljoner SEK för tillämpad forskning, bland annat inom precisionsodling, animalieproduktion och för att starta ett kompetenscentrum för rådgivning. Härutöver medfinansierar Västra Götalandsregionen Institutet för Agroväst Livsmedels AB med 7,5 miljoner SEK. Med SLU:s egna åtagande och andra medfinansierare är den samlade insatsen ca 65 miljoner SEK under en treårsperiod.

Västra Götalandsregionen välkomnar förslag om att stärka institutssektorn och SLU:s institutsuppgifter. Viktiga delar i detta är förslag om program för traineeutbildning för blivande rådgivare och ett särskilt program för industri-doktorander.

I Västra Götaland finns Chalmers och Högskolan i Väst med omfattande produktionsteknisk forskning och utveckling. Införandet av Lean production i lantbruket har visat att det är möjligt att överföra kunskap från andra sektorer till lantbruket. Ökad samverkan mellan forskare på SLU och forskare inom produktionsteknik på andra högskolor bör initieras, för att förbättra produktionsprocesserna och stärka den inre effektiviteten.

Västra Götalandsregionen välkomnar satsningen på innovation genom EIP-Agri för ökad konkurrenskraft och hållbarhet inom jordbruk och trädgård. Det är viktigt att koppla den nya satsningen till det befintliga systemet för innovationsstöd för att bygga vidare på befintliga nätverk, tidigare erfarenheter om metoder etc.

Tillgängligheten till högre utbildning inom jordbruk har försämrats sedan SLU flyttat grundutbildningar från SLU i Skara till Uppsala och att det är angeläget att se över möjligheterna att hitta andra lösningar för att förbättra kompetensförsörjningen till jordbrukssektorn i Västra Götaland som är ett av landets största jordbrukslän. Exempelvis skulle en mastersutbildning om jordbruksproduktion bli en bra påbyggnad på kandidatutbildningar inom biologi, ekonomi och teknik.

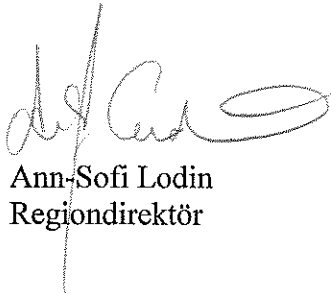
Vi stödjer förslaget att underlätta för vuxna som vill byta yrke till ett inom jordbruk eller trädgård.

Kompetensutvecklings- och rådgivningsinsatser inom Landsbygdsprogrammet håller redan på att centraliseras till Jordbruksverket. Detta innebär en risk för att lokala och regionala förhållanden inte tillgodoses lika väl som tidigare, då insatserna prioriterades av länsstyrelserna. Det är mycket väsentligt att säkerställa att förändringen inte får sådana negativa konsekvenser.

Vad gäller gymnasieskolans naturbruksprogram med inriktning mot lantbruk, trädgård samt djur så bedömer utredningen att den praktiska tillämpningen är viktig även i framtiden. Man bör också verka för att samla resurser så att det främjar elevernas möjlighet att praktiskt tillämpa sina kunskaper. Västra Götalandsregionen delar uppfattningen att det är viktigt att det ges möjlighet för eleverna att skaffa sig högskolebehörighet via naturbruksprogrammet. Ett ökat flöde av elever från naturbruksgymnasier till högskoleutbildningar på högre nivå skulle skapa bättre förutsättningar för kombinationen av hög akademisk och praktisk kunskapsnivå, vilket efterfrågas av branschen.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Johnny Magnusson
Ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör